

שם הפעילות: תכנית חינוכית שבילים לכיתות א'-ו' חברות הילדים - ייעוד ומטרות הכותב/ת: עוזי לוינבך וסמדר שם טוב

ייעוד התכנית:

מיצובה של מסגרת חינוכית חברתית בקהילה, מחזקת את תחושת השייכות והזיקה של הילדים לקבוצת בני גילם לקהילה, ולקיבוץ / ליישוב. זאת מתוך אמונה כי כל ילד המתאמן ומתנסה ביחסים חברתיים מיטביים עם בני גילו, ומעורב באופן פעיל בקהילתו, גדל להיות בוגר אחראי, ערכי, הומני, ותורם לסביבתו עם חוסן נפשי אישי.

ילדים אשר חווים חוויות מיטיבות חינוכיות וערכיות ומחוברים לקהילה בה הם חיים, תורמים לחוסן הקהילתי והיישובי, והופכים לבוגרים מעורבים ותורמים ובעלי זיקה לקהילתם ולחברה הישראלית.

יישבים בהם קיימת מערכת חינוך חברתי-קהילתי, המטפחת את תחושת השייכות של הילדים לחברה ולקהילה, מעודדת תרומה ומעורבות, הינם יישבים בעלי חוסן חברתי - ערכי.

יש לזכור כי התכנית החינוכית חייבת לגעת בכל מעגלי השייכות של הילד בכלל זה: הקבוצה, ההורים, הקהילה, האזור, בית הספר תנועת הנוער וכו'.

מטרות התכנית:

1. טיפוח תחושת שייכות של הילדים לקהילה בה הם חיים.
2. קידום הדרכת ילדים אשר תביא לגאווה יחידה, תוך שמירה על העבר, חיבור להווה ומחויבות לעתיד.
3. הגברת המעורבות, העשייה וההתנדבות של הילדים בקהילתם ובחברה הישראלית.
4. לצייד את הילדים בארגז כלים, מיומנויות חברתיות וערכים אישיים וקבוצתיים המותאמים לחיים בקהילה ובחברה.

ערכי "שבילים"

1. יצירה עצמית מסורת של התחדשות חינוכית-חברתית: אישית, קבוצתית, יישובית.
2. רצף חינוכי-קהילתי חינוך מלידה עד הולדה בקהילה ולמענה, המושתת על שייכות, שיתופיות וערבות הדדית.
3. יהדות כתרבות קהילתית - לוח השנה העברי כבסיס לחגים ומסורות המקבלים ביטוי ייחודי בכל קהילה
4. התיישבות וחקלאות חיבור לסביבה הקרובה, לטבע ולקיימות - באמצעות מעגל השנה החקלאי
5. מעורבות חברתית חינוך לעשייה והתנדבות בחברה הישראלית למען קידום הצדק החברתי, הדמוקרטיה וחיזוק השוויון בין השוניות
6. אהבת הארץ טיולים להכרות עם שבילי הארץ ואתריה לשימור וחיזוק הזהות הציונית

עקרונות מנחים לעבודה החינוכית:

- ❖ לחיות יחד בקבוצה ובקהילה - העבודה החינוכית תצייד את הילדים במיומנויות חברתיות הנדרשות לחיים משותפים בקבוצה חברתית אחת ובקהילה אחת. המסגרת תייצר אקלים חברתי מיטבי, תחדד ותטמיע נורמות חברתיות וקהילתיות, ותציב גבולות של ביטחון השומרות על הפרט, הקבוצה, והקהילה.
- ❖ למידה מתוך חוויה, התנסות ותיווך - את המיומנויות החברתיות, ואת תחושת השייכות לקבוצה ולקהילה, ירכוש הילד בעיקר באמצעות פעילות חווייתית ובהתנסות באינטראקציות חברתיות, בתיווך מדריכים המשמשים כבוגרים אחראיים משמעותי וכמודל לחיקוי.
- ❖ חווית הצלחה הזוכה להכרה קבוצתית וקהילתית - כל מדריך יזמן לחניכיו, חוויות של הצלחות מיטיבות אישיות וקבוצתיות, אשר יעצימו את הדימוי העצמי של הילד בקבוצתו ואת דימוי חברת הילדים בקהילה.
- ❖ הרצף החינוכי - כל ילד יקבל מענה מותאם לצרכי גילו, ולשלב ההתפתחותי בו הוא נמצא. קבוצות הגיל השונות יקיימו אינטראקציה חברתית המחזקת את הרצף החינוכי בקהילה והשייכות אליה.
- ❖ פעילות קבועה, לאורך כל השנה, ולאורך כל שנות התבגרות המותאמת לתכנית שנתית, הן לזמן הלימודים והן לזמן החופשות.
- ❖ פלורליזם ופנייה אל כל ילדי היישוב - מחויבות ומאמץ (reaching out) להכיל את כל ילדי הקהילה במעגל ההשתייכות למסגרת החינוכית. א. מתוך כבוד לשונות ולאחר. ב. מתוך המודעות לפוטנציאל הסיכון (עבור הילד, הקבוצה והקהילה), הטמון בילדים החיים בקהילה ואינם משתייכים למסגרת החינוכית.
- ❖ קשר עם ההורים - ביסוס היחסים עם ההורים המעוגנים באמפתיה, אמון, שותפות, תוך קיומו של דיאלוג מתמשך המאפשר תאום ציפיות, הגדרת גבולות סמכות ואחריות, הקשבה והבנה של הקול ההורי.

- ❖ **וולונטריות** – הזכות לבחור להיות חלק – על הילד והוריו לבחור במסגרת החינוכית, ובהתאם לזאת המסגרת צריכה להיות משמעותית, רלוונטית, ואטרקטיבית.
- ❖ **מערכתיות** – תקשורת, תאום, ודיאלוג, עם גורמי חינוך ומוסדות המשיקים לחינוך החברתי, ויצירת שפה משותפת עמם.
- ❖ חיבור אל הסביבה והטבע – להרבות בפעילויות המפגישות את הילד עם הסביבה והטבע
- ❖ **בית הילדים** – לילדים יהיה מקום – מבנה פיזי וחצר – מצויד, מאובזר, ומתוחזק, המזמן הזדמנויות למשחק ולאינטראקציות חברתיות, ומעוצב כסביבה חינוכית מותאמת לגיל הילדים. הילדים יתייחסו אל המקום כאל בית.

מסגרת התכנית:

- א. תכנית שנתית לכל שכבה – לרבות בחופשות מהלימודים.
- ב. תכנית חודשית לפי נושאים, על בסיס לוח השנה העברי, הלאומי והמקומי.
- ג. שתי פעילויות שבועיות – בנות שעה וחצי, לפחות. שילוב של פעילות חווייתית ותוכן חינוכי – ערכי.
- ד. פעילות שיא אחת לחודשיים.

תכנית חינוכית שנתית – "שבילים" – "חברת הילדים"

הבהרה – הפעילויות הכתובות הן דוגמאות, ניתן להמירן לכל אופציה לבחירתכם כל עוד תתחבר לרציונל המארגן – לטבלת נושאים ופעילויות לחצו כאן

נושאים ועקרונות נוספים שחשוב וראוי לעבוד עליהם ולתת עליהם את הדעת במהלך השנה:

1. קיימות
2. מיחזור
3. השפעת המדיה על חיינו
4. סבלנות וסובלנות, קבלת האחר
5. פרויקטים והובלת יוזמות של ילדים כיחידים או כחלק מצוות
6. פעילות מיוחדת לכל שכבה בעלת מספר מופעים לאורך השנה
7. פרויקט כיתה ו' מנהיגות צעירה
8. בבניית התכנית יש לחשוב עם מי משתפים פעולה בקהילה ומחוצה לה. אילו פעילויות כדאי לקיים לכל חברת הילדים א-ו, ועם אילו "קבוצות" בקהילה לקיים פעילות מיוחדת, קבוצות כגון: ותיקים, ילדי הגן, הורים, ענפים. מחוץ לקהילה לבחון פעילות של הבוגרים, עם ישובים אחרים ואוכלוסיות שונות.

חשוב: שיתופי פעולה הינם ערך חשוב בחינוך החברתי, אך תמיד יש לבחון עד כמה מתאים שיתוף הפעולה לקבוצת הילדים.